

АКВИЗИЦИЈЕ

Лорњон

крај XIX – почетак XX века
метал, стакло
дужина 10 cm
МПУ, инв. бр. 25611

Позоришни двоглед

1890–1900.
месинг, кост, стакло
10,5 x 6 x 4 cm
МПУ, инв. бр. 25609

Цвикери (2) са кутијом

1900–1920.
Ознака на кутији: F. Fritsch / Universitatsoptiker / Wien / VIII.
Alserstrasse 17
метал, стакло (цвикери); хартија, метал, сомот (кутија)
10,5 cm (ширина цвикера са кружним стаклима); 10 cm (ширина цвикера са овалним стаклима); 5 x 12 x 1 cm (кутија)
МПУ, инв. бр. 25608

Осим тога што су служили као оптичка помагала, позоришни двогледи, лорњони и цвикери били су крајем XIX и почетком XX века веома популарни модни детаљи.

Лорњон с краја XIX и почетка XX века поклон је Иване Димић, драматурга и писца. Припадао је прабаби дародавца Милице Димић рођ. Хаџи-Поповић (Београд, 1860–1943). Милица Димић била је ћерка Катарине Хаџи-Поповић рођ. Јовановић (Београд, 1828–1894), сестре пионира српске примењене уметности Анастаса Јовановића.

Позоришни двоглед са коштаном оплатом из 1890–1900. године типичан је модни детаљ који је често пратио чин одласка у позориште. Због тога су постојале и посебне ташне за позоришни двоглед, које су, иако малих димензија, имале сложу унутрашњу структуру. Осим преграде за двоглед, ове ташне имале су више различитих наменских преграда и делова: преграду за ситан новац, огледало, лепезу, пуфну за пудер, картицу за белешке од кости, оловку и др.

Два пара цвикера без оквира са кутијом из 1900–1920. године припадају типу без оквира. Кутија у којој су сачувани цвикери носи ознаку познате бечке оптичарске радње *F. Fritsch*, основане 1746. године, која под другим именом ради чак и данас.

Позоришни двоглед и цвикери са кутијом сачувани су у породици др Радмиле Поповић Петковић (Београд, 1920–1976), архивисте и научног сарадника Историјског института САНУ. Током 2020. године њена ћерка, Драгана Петковић из Београда, поклонила је ове предмете Музеју.

Драгиња Маскарели

Lorgnette

late 19th – early 20th century
metal, glass
length: 10 cm
MAA, Inv. No. 25611

Opera glasses

1890–1900
brass, bone, glass
10.5 x 6 x 4 cm
MAA, Inv. No. 25609

Pince-nez (2) with a case

1900–1920
Inscription on the case: F. Fritsch / Universitatsoptiker / Wien / VIII.
Alserstrasse 17
metal, glass (pince-nez); paper, metal, velvet (case)
10.5 cm (width of a pair of pince-nez with round glasses); 10 cm (width of a pair of pince-nez with oval glasses); 5 x 12 x 1 cm (case)
MAA, Inv. No. 25608

In addition to serving as optical aids, opera glasses, lorgnettes and pince-nez were very popular fashion accessories in the late 19th and early 20th century.

The lorgnette dating back to the late 19th and early 20th century is a gift presented to the Museum of Applied Art by Ivana Dimić, a playwright and writer. It belonged to the donor's great-grandmother, Milica Dimić née Hadži-Popović (Belgrade, 1860–1943). Milica Dimić was the daughter of Katarina Hadži-Popović née Jovanović (Belgrade, 1828–1894), sister of the pioneer of Serbian applied art Anastas Jovanović.

The bone-coated opera glasses dating back to 1890–1900 is a typical fashion accessory that often accompanied the act of going to the theatre. Therefore, there also existed special handbags for opera glasses, which, although small in size, had a complex inner structure. In addition to the compartment for opera glasses, these handbags also had several compartments and parts for different purposes: a compartment for coins, for a mirror, a fan, a powder puff, a bone note card, a pencil, etc.

Two pairs of frameless pince-nez with a case dating back to 1900–1920 belong to the type of frameless spectacles. The case in which the pince-nez were preserved bears the inscription of the famous Viennese optical shop *F. Fritsch*, founded in 1746, which operates under a different name even today.

The opera glasses and two pairs of pince-nez with a case were preserved in the family of Radmila Popović Petković, PhD, (Belgrade, 1920–1976), an archivist and research associate at the Institute of History of the Serbian Academy of Sciences and Arts. In 2020, her daughter, Dragana Petković from Belgrade, donated these belongings to the Museum of Applied Art.

Draginja Maskareli

Бочица за парфем

Аустроугарска?, крај XIX – почетак XX века
иницијали мајстора: JS
сребро, метал
6,5 x 5,5 x 0,5 cm
МПУ, инв. бр. 25607

Бочица за парфем

око 1900.
стакло, метал
6,5 x 3,5 x 2 cm
МПУ, инв. бр. 25606

Историју бочица за парфем можемо пратити још од времена старог Египта. У рано модерно доба ове бочице се праве у разним облицима и од различитих материјала, док се у 19. веку у њиховој производњи примењује класичан дизајн.

Минијатурна сребрна бочица за парфем с краја XIX и почетка XX века украшена је мотивом цвећа у картушу, а затвара се металним затварачем са навојима и апликатором. Бочица настала око 1900. године, такође је малих димензија. Направљена је од брушеног стакла, са декоративним металним затварачем и представља типичан женски модни детаљ из овог периода.

Бочице за парфем сачуване су у породици др Радмиле Поповић Петковић (Београд, 1920–1976), архивисте и научног сарадника Историјског института САНУ. Током 2020. године њена ћерка, Драгана Петковић из Београда, поклонила је ове предмете Музеју.

Драгиња Маскарели

Perfume bottle

Austro-Hungary?, late 19th – early 20th century
initials of the master: JS
silver, metal
6.5 x 5.5 x 0.5 cm
MAA, Inv. No. 25607

Perfume bottle

around 1900
glass, metal
6.5 x 3.5 x 2 cm
MAA, Inv. No. 25606

The history of perfume bottles can be traced back to the time of ancient Egypt. In the early modern age, these bottles were made in various shapes and from different materials, while in the 19th century, a classic design was used in their production.

The miniature silver perfume bottle dating back to the late 19th and early 20th century is decorated with a motif of flowers in a cartouche, and it is closed with a metal, threaded applicator cap. The bottle, dating back to around 1900, is also small in size. It is made of ground glass, with a decorative metal cap, and it represents a typical female fashion accessory from this period.

The perfume bottles were preserved in the family of Radmila Popović Petković, PhD, (Belgrade, 1920–1976), an archivist and research associate at the Institute of History of the Serbian Academy of Sciences and Arts. In 2020, her daughter, Dragana Petković from Belgrade, donated these belongings to the Museum of Applied Art.

Draginja Maskareli

Женски комплет – јакна, ташна и чизмице

Иванка Јевтовић, 1989.

изведено у фабрикама „Развитак” у Младеновцу (јакна), „Inex-29. новембар” у Београду (ташна) и „Аида” у Тузли (чизме)

напа, рипс, легура, пластика (јакна); бокс, легура, синтетика (ташна); бокс, синтетика (чизмице)

дужина – 62,5 cm (јакна); 21 x 20 cm (ташна, без дршке); 33,5 (дужина), 3 cm (потпетица) (чизмице)

МПУ, инв. бр. 25637

Музеј примењене уметности добио је вредна остварења Иванке Јевтовић настала током прве деценије њеног рада у области модног дизајна, од 1981. до 1991. године. Реч је о петнаест серијски изведених одевних предмета и аксесоара (јакна, обућа, ташне, рукавице, каишеви, новчаник, несесер, футрола за наочари), који су били у продаји, и једанаест прототипа (ташне и обућа) излаганих на модним сајмовима у земљи и иностранству. Избор предмета, од којих су неки из колекција награђених Златним кошутама и Златним паунима, указује на карактеристике и највише домете модног дизајна Иванке Јевтовић, као и на висок квалитет југословенске модне индустрије, тада моћне привредне гране. У тој синергији настала је 1991. године идеја о покретању робне марке *Ivanka Design. Made in Yugoslavia*, намењене америчком тржишту. Међутим, драматичне политичке околности убрзо су онемогућиле њену реализацију.

Делови црног кожног комплета одликују се промишљеном једноставношћу и детаљем у виду низа паралелних танких трачица са чвором у средини, омиљених у опусу уметнице. Изведени у три различите фабрике, у Младеновцу, Београду и Тузли, сведоче о напорима да се у оквиру производне мреже „Centrotextila” створе јединствено дизајниране целине, популарне на модном тржишту.

Иванка Јевтовић (1950) завршила је Одсек сликарство на Академији примењених уметности у Београду (1975). Првих година након студија бавила се сликарством, да би 1981. започела каријеру модног дизајнера запосливши се у ланцу за производњу и продају коже „Inex-29. новембар”. Године 1983. прелази у текстилну конфекцију „Новитет” из Панчева, да би од 1985. самостално деловала као сарадник „Centrotextila” и „Југоекспорта”. Након 1991, када су урушени ови велики југословенски производно-трговински ланци, Иванка дизајнира за приватне модне фирме и ради на реализацији и презентацији својих ауторских колекција инспирисаних српским културним наслеђем. Такође, од 1999. године, бави се позоришном и филмском костимографијом.

Иванка Јевтовић је, од 1976. до данас, своја остварења излагала на многим изложбама и модним ревијама у земљи и иностранству. За свој модни дизајн добила је низ признања редовно наступајући, од 1981. до 2006. године, на међународним сајмовима одевања, коже и обуће у Београду, Загребу, Сарајеву, Њујорку, Диселдорфу и Паризу. Члан је УЛУС-а и УЛУПУДС-а, са статусом истакнутог уметника од 2001. године.

Women's Set – jacket, handbag and boots

Ivanka Jevtović, 1989

manufactured in *Razvitak* factory in Mladenovac (jacket), *Inex-29. novembar* factory in Belgrade (handbag) and *Aida* factory in Tuzla (boots)

nappa leather, corduroy, alloy, plastics (jacket); box calf, alloy, synthetics (handbag); box calf, synthetics (boots)

length – 62.5 cm (jacket); 21 x 20 cm (handbag, without handle); 33.5 cm (length), 3 cm (heel) (boots)

MAA, Inv. No. 25637

The Museum of Applied Arts has received a donation of Ivanka Jevtović's valuable artworks created during the first decade of her work in the field of fashion design between 1981 and 1991. These include fifteen series-manufactured clothing items and accessories (a jacket, footwear, handbags, gloves, belts, a wallet, a vanity case, a glasses case), which were on sale, and eleven prototypes (handbags and footwear), which were exhibited at fashion fairs in the country and abroad. The selection of items, some of which belonged to the collections awarded with Golden Hinds and Golden Peacocks, indicates the characteristics and the highest achievements of Ivanka Jevtović's fashion design, as well as the high quality of the Yugoslav fashion industry – a powerful industry back then. In that synergy, the idea of launching the *Ivanka Design. Made in Yugoslavia* brand, intended for the American market, was born in 1991. However, dramatic political circumstances soon made the realization of this project impossible.

The pieces of the black leather set are characterised by thoughtful simplicity and a detail in the form of a series of parallel thin strips tied in a knot in the middle – a favourite in the artist's oeuvre. Manufactured in three different factories, in Mladenovac, Belgrade and Tuzla, these pieces testify to the efforts to create uniquely designed wholes, popular on the fashion market, within the production network of the *Centrotextil* company.

Ivanka Jevtović (1950) graduated from the Painting Department, Academy of Applied Arts in Belgrade (1975). In the first years following her graduation, she worked as a painter, and in 1981 she started her career of a fashion designer by joining the leather manufacture and trade chain *Inex-29. novembar*. In 1983, she changed her employer and joined the textile and clothing factory *Novitet* from Pančevo, and since 1985, she has been working independently, as an associate of *Centrotextil* and *Jugoexport* companies. Following 1991, when these large Yugoslav manufacture and trade chains collapsed, Ivanka designed for private fashion companies and started creating and presenting her own collections inspired by Serbian cultural heritage. Furthermore, since 1999, she has been working as a theatre and film costume designer.

From 1976 until today, Ivanka Jevtović has exhibited her works at many exhibitions and fashion shows in the country and abroad. She received a number of awards for her fashion design as a result of her regular performance at international clothing, leather and footwear fairs in Belgrade, Zagreb, Sarajevo, New York, Düsseldorf and Paris between 1981 and 2006. She is a member of the Association of Fine Artists of Serbia (ULUS) and the Association of Applied Arts Artists and Designers of Serbia (ULUPUDS), enjoying the status of a prominent artist since 2001.

Балска хаљина

Вашингтон, 1954–1958.

свила са везеним мотивима, свилени рипс, синтетички тил, легура, пластика; шивено
димензије: дужина 140 цм
МПУ, инв. бр. 25636

Захваљујући поклону госпође Александре Личине из Београда, балска хаљина из средине педесетих година 20. века уврштена је у фондус Музеја примењене уметности, оскудан када је реч о одевним предметима из те тешке послератне деценије. Хаљина је припадала Љубинки Буби Ваљаревић, удатој Матес (1920, Крушевац – 2015, Београд), преводиоцу за француски и енглески језик, запосленој у Танјугу. Она је од 1954. до 1958. године боравила у Вашингтону, у време када је њен супруг, Лео Матес (1911, Осijek – 1991, Београд) био југословенски амбасадор у Сједињеним Америчким Државама. Хаљина је израђена поводом одласка на бал, тада омиљеном репрезентативном друшвеном догађају, на коме су доминирале тоалете које су својим изгледом пратиле модни диктат Кристијана Диора (Christian Dior). Он је већ 1947, када је лансирао New Look, осмислио модел са обнаженим раменима, припијеним горњим делом истакнутог струка и раскошно широког доњег дела. Заснован на романтичним модним линијама 19. века, он је одмах стекао статус симбола гламурозне женствености, изузетно наглашене током педесетих година. Раскошни ручни вез, као и истовремена употреба више врста луксузних тканина, различитог дезена, текстуре и маштовито драпираних, употпуњавали су ове Диорове креације, као и других европских и америчких креатора, стварајући од њих оригинална модна ремек-дела изузетно високе цене.

Поклоњена хаљина припада овом типу који је висока мода (haute couture) увела у све модне праксе. Мање ексклузивна, она је сашивена у неком вашингтонском модном салону по мери и са великом кројачком вештином, а израђена је од свиле боје песка са машински извезеним црним цветним мотивима, беж поставе и црног синтетичког тила, који даје посебан волумен асиметрично драпираној доњој левој страни хаљине. Поред модног, ова хаљина има и културолошки значај. Она сведочи о високој култури амбасадорског пара који, с мером и укусом, истовремено уважава одевни кодекс догађаја коме присуствује и, бирајући доступне одевне предмете, заступа ставове земље коју представља о високој моди као творевини идеолошки неприхватљивог класног друштва.

Ball Gown

Washington, 1954–1958

silk with embroidered motifs, silk corduroy, synthetic tulle, alloy, plastics; sewn
dimensions: length 140 cm
MAA, Inv. No. 25636

Thanks to the gift received from Mrs Aleksandra Ličina from Belgrade, the ball gown dating back to the mid-fifties of the 20th century was included in the Museum of Applied Art's holdings, which is fairly scarce when it comes to clothing items from that difficult post-war decade. The gown belonged to Ljubinka Buba Valjarević, married Mates (Kruševac, 1920 – Belgrade, 2015), a French and English translator, employed at Tanjug. She lived in Washington from 1954 to 1958, while her husband, Leo Mates (Osijek, 1911 – Belgrade, 1991), was the Yugoslav ambassador to the United States of America. The gown was made for the occasion of the ball, then a favourite representative social event, which was dominated by the toilettes that, by their appearance, followed the fashion dictates of Christian Dior. When Dior launched New Look in 1947, he had already designed an off-the-shoulder waisted model, with a tight top and a luxuriously wide bottom. Based on the romantic fashion lines of the 19th century, it immediately gained the status of a symbol of glamorous femininity, extremely emphasized during the fifties. Luxurious hand embroidery, as well as the simultaneous use of several types of luxurious, imaginatively draped fabrics of different patterns and textures, complemented these Dior creations, as well as the creations of other European and American designers, creating from them original fashion masterpieces of extremely high prices.

The presented gown belongs to the type of dresses that haute couture introduced into all fashion practices. Although less exclusive, it is sewn to measure and with great tailoring skills in a Washington fashion salon. It is made of sand-coloured silk with machine-embroidered, black floral motifs, beige lining and black synthetic tulle, which gives a special volume to the asymmetrically draped bottom left part of the gown. In addition to fashion, this dress also has cultural significance. It testifies to the great refinement of the ambassadorial couple who, with measure and taste, at the same time respect the dress code of the event they attend and, by choosing available clothing items, express the views of the country they represent on haute couture as a creation of ideologically unacceptable class society.

